

Boekbesprekingen

Wildlife crisis

Al zolang dat er mensen op aarde gewoond hebben, hebben zij ten eigen bate de hulpbronnen geplunderd. Onder de vaak ongewilde slachtoffers bevinden zich de meest prachtige en waardevolle schepselen. Vele van hen zijn reeds uitgestorven of nog veel meer zullen het binnen-

kort zijn, tenzij men de handen ineenslaat om hen te redden.

In „Wildlife Crisis” komen twee auteurs aan het woord die op de meest gevoelige wijze de aandacht vestigen op dit tragische gebeuren. Hun woorden krijgen daarbij nog de steun van een groot aantal magnifieke foto's en tekeningen, de meeste voor de eerste maal gereprodu-

ceerd, welke een unieke introductie geven tot de bedreigde wereld van het dierenleven.

Z.K.H. de Hertog van Edinburgh vertelt hoe zijn groeiende interesse in het kijken naar de in het wild levende vogels hem bewust deed worden naar de noodzaak van een goede bescherming van de in het wild levende dieren. Hij illustreerde zijn artikel met door hem zelf gemaakte foto's, waarvan er vele nog nimmer zijn gepubliceerd. Hij heeft een grootse fotografische documentatie in de tien jaren van zijn vogelobservaties, van de Antarctica tot de Galapagos eilanden en het Rudolf-meer in Kenya, bijeengebracht.

James Fisher schreef een begrijpelijke en fascinerende geschiedenis over de bescherming, te beginnen bij de prehistorische tijd. Het is enig in zijn soort en het kwam tot stand in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds en de International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources. Het is een origineel, authentiek verhaal geworden waarin hij zijn schatting per continent (Groot Britannië, Europa, Rusland, Azië, midden- en nabije Oosten, Noord Afrika, Afrika, Australië, Nieuw Zeeland, de Oceanen, Antarctic, West Indië, Midden, Zuid en Noord Amerika) geeft van de meest bedreigde soorten.

In het derde deel vinden wij een rijk geïllustreerde samenvatting van de zoogdier- en vogelsoorten die reeds uitgestorven zijn of die ernstig bedreigd worden met uitsterven. De in vet (zwart) gedrukte soorten zijn reeds uitgestorven (w.o. 95 vogelsoorten), de in rood gedrukte soorten (w.o. 35 vogelsoorten) zijn waarvan aangenomen wordt dat zij wel in de eerste plaats met uitsterven worden bedreigd en de groen gedrukte soorten (w.o. 7 vogelsoorten) welke door de mens voorlopig van voor ondergang zijn behoed, in gewone druk de diersoorten (99 vogelsoorten) die gevaar lopen doordat hun aantal snel terugloopt.

Een exclusief boek dat men steeds weer met interesse openslaat omdat tekst en illustratie niet alleen uniek en boeiend zijn, maar ook een schat van gegevens bevatten.

Z.K.H. Prins Bernhard en Peter Scott

schreven beiden een voorwoord, Stewart L. Udall schreef het naschrift.

J.T.

Z. K. H. Prins Philip, Hertog van Edinburgh en James Fisher: Wildlife Crisis. Vele zwart-wit en kleurentekeningen en foto's, 9 kaartjes, 256 pag. (1970). Uitg. Hamish Hamilton Ltd., London WC1 in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds. Prijs £ 4.20 48 s.

Waldgeheimnis

Een uniek fotoboek met 170 prachtige kleurenfoto's van de wild-fotograaf Horst Niesters. Paul Losenhausen („tv.boswachter“) schrijft onderhoudend en informatief over het wild in de bossen. Een boek waarvan iedere natuurliefhebber onder de indruk zal komen. Bekende personen uit de bosbouw, jacht- en dierenbescherming en natuurbeschermingskringen schreven een woord „ten geleide“, waarbij tegelijkertijd op het Natuurbeschermingsjaar 1970 wordt ingehaakt. De vier jaargetijden gaan als een draad door het fotoboek, waarbij niet alleen grootwild maar ook de kleinere dieren (w.o. vogels) aan de beurt komen.

In een nieuw hoofdstuk worden de dieren in het bos nog wat nader bekeken. De stootvogels, de edele luchtridders, krijgen een speciaal hoofdstuk toebedeeld omdat Horst Niesters beroepsvalkenier is en daarom vele mooie stootvogelopnamen van het Stootvogelstation Hellenthal kan tonen. Het laatste hoofdstuk „Met camera op jacht“ wijst Niesters ons de weg bij de fotografie en hij laat ons meedelen in zijn rijke fotografie-ervaringen. Het is in de eerste plaats dus een „kijk“boek in plaats van een „lees“boek en daarom zo geschikt voor deze tijd. Het boek drukt ons met de neus op de grote schoonheid van het bos.

J.T.

Horst Niesters en Paul Losenhausen: Waldgeheimnis. 170 kleurenfoto's, 112 pag. (1970) Uitg. Farb-Bild-Buchverlag Horst Zithen, Sebastianusstrasse 1, (5021) Groskönigsdorf (Köln), W. Duitsland. Prijs DM 36,— (port- en verpakkingsvrij).

Die Brutvögel Mitteleuropas

De Beierse specialist op faunistisch gebied Walter Wüst heeft samen met de dierenschilder Ludwig Binder een uitgebreid en goed gefundeerd werk over de broedvogels van midden Europa tot stand gebracht.

Het boek bevat uitvoerige beschrijvingen van 270 vogelsoorten (lichaamsbouw, maten en gewichten, gedrag, verenkleed, nestbouw, legsel, roep, plaatsen en dichtheid van de soort, veldkenmerken, ringgegevens, mogelijke leeftijd, broedbiologie, rui, voedsel, verblijf enz.). Wüst gaat dieper op de beschermingsmogelijkheden in en geeft zomogelijk bij de soorten aan wat daarvoor op dit gebied gedaan kan worden.

Interessant zijn de vele volksnamen die bij elke soort staan vermeld en ook in de zeer uitgebreide inhoud zijn opgenomen.

Het blijkt dat de lijst van officiële Duitse vogelnamen nog steeds moeilijkheden schijnt op te leveren. Vaak komen in Duitsland gebruikte volksnamen van een soort nauw overeen met die in Nederland worden (werden) gebruikt. Bij tal van soorten noemt hij ook meerdere namen als „eerste” soortnaam. Het Bleszhuhn is geen hoen maar een ral, de Wespenbuzzard is geen buizerd, Fisch-, Schlangen- en Seeadler zijn geen adelaars, Schwanz-, Beutel- en Bartmeisen zijn geen mezen en de Schneefink is geen vink. Het laatste woord schijnt hierover nog niet gesproken te zijn. Voor ons zijn de vermelding van die volksnamen wel zeer gemakkelijk.

Een phaenologische lijst geeft ons in één oogopslag gegevens over maanden van verblijf, broedtijd, broedduur, aantal eieren, duur van uitkomen tot het vliegvlug zijn, maanden waarin de rui plaats vindt en bijzondere opmerkingen. Niet alleen de inhoud is zeer uitgebreid, ook wordt een zeer uitgewerkte en bijgewerkte literatuurlijst vermeld, gemakkelijk onderverdeeld in diverse onderwerpen en zelfs per systematische groep onderverdeeld.

De platen van Ludwig Binder zijn van groot formaat, mooi van kleur en minitius tot in details uitgewerkt. De maten van de vogels in verhouding tot elkaar

zijn wel eens verschillend hetgeen voor de leek verwarrend kan zijn. De schilder heeft als voorbeeld wel oude platen, foto's en balgen als voorbeeld gebruikt, maar dat is niet storend. Uit de geschilderde houdingen is te zien dat Binder zijn vogels niet alle uit het vrije veld goed kent, maar over het algemeen zijn de platen prachtig geslaagd en zeer goed herkenbaar. Ook bij de „grauwe zangers” heeft hij het er goed afgebracht.

Een prachtig vogelboek dat een schat van gegevens bevat, bijgewerkt met de nieuwste gegevens. Wij kunnen ons op de hoogte stellen over het voorkomen van de broedvogels van onze oosterburen. En dat is in vergelijking met het voorkomen in ons land bijzonder interessant.

J.T.

Walter Wüst: Die Brutvögel Mitteleuropas. 263 gekleurde ill. van Ludwig Binder. 519 pag. (1970). Uitg. Bayerischer Schulbuch-Verlag, München. Prijs DM. 78,—.

Die Graugans

Een monographie over de grauwe gans heeft in de Neue Brehm-Bücherei al voorlopers gehad. De kennis over deze soort heeft zich de laatste jaren echter zo uitgebreid dat het nodig bleek een duidelijk overzicht van deze nieuwe kennis samen te stellen.

De verbreiding van de broedgebieden en de trekgegevens in West Europa zijn door Dr. K. Hudec en Drs. J. Rooth (Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Zeist) bewerkt, de andere hoofdstukken zijn van de hand van Dr. Karel Hudec (Tsjechoslowaakse Akademie voor Wetenschappen te Brno).

De grootste van de Europese ganzen is wel de grootste vogel die ook voor de mensen van de grootste betekenis is geweest en reeds duizenden jaren worden gekweekt, zoals wij dat van oude afbeeldingen weten. De achteruitgang is vooral te wijten aan cultivering van het landschap, ofschoon zij zich toch ook aanpassen. In vele landen werden zij nog lange tijd onbeperkt gejaagd. Het veilig stellen van het biotoop en de wettelijke bescherming zijn factoren die het voortbestaan van de soort kunnen waarborgen. In het vierde levensjaar beginnen zij met nestelen en de paren zijn voor het leven

met elkaar verbonden. Het familieleven en ook de verhoudingen in troepverband hebben vele bijzondere facetten. Voor ons bewoners van de lage landen een interessant boek over een vogel die gedurende de trek met zorg moeten worden ontvangen.

J.T.

Dr. Karel Hudec en Drs. Jan Rooth: Die Graugans. 148 pag., 27 tekstfiguren, 80 afbeeldingen, 1 kleurentafel. Die Neue Brehm-Bücherei, no. 429 (1970). A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM. 13,—.

Groeten uit Holland een gezamenlijke milieubeschermingsuitgave

„Alweer”, denkt u nu. Inderdaad, het natuurbeschermingsjaar is niet onopgemerkt voorbij gegaan, begin december stond een schoon milieu zelfs als goede tweede op het verlanglijstje van het Nederlandse volk.

Men is zich dus duidelijk bewust van de milieu-problemen, dat zit wel snor. Daarom in deze publicatie eens geen roetwolken, schuimbergen of afvalhopen, we weten nu hoe die eruit zien, maar wat meer achtergrondinformatie, het probleem van verschillende kanten bekeken. Zo stelt Dr. G. Goudzwaard een economische visie tegenover een „biologische economie” van Dr. E. van der Maarel, blijkt planoloog Drs. G. van Esterik van heel andere waarden uit te gaan dan bioloog Prof. Dr. Mörzer Bruyns en ziet een studentenwerkgroep de zaken weer heel anders. Verder o.a. juridische, politieke en recreatieve aspecten, biologische insectenbestrijding en de mens in verleden en heden; het geheel wordt ingeleid door staatssecretaris Kruisinga.

„Gezamenlijk”, stond hierboven, d.w.z. de uitgave vervangt een nummer van Amoeba, KernJourNaal, Mens en Natuur, Natuurhistorisch Maandblad, Triëntalis, Natura, Wetenschap en Samenleving en Vanellus.

Geïnteresseerde Vogeljaar-lezers kunnen de 60 pagina's dikke publicatie bestellen door overschrijving van f 1,50 op giro 347.147 t.n.v. I.V.N., Amsterdam.

• *Namens de eindredactie: Gert de Hoog, Parklaan 35, Bussum*

Inventarisatie van de in 1969 in Nederland broedende kluten

Als Bericht nr. 10 van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer verscheen een artikel met bovenstaande titel van de hand van S. T. Tjallingii (De Levende Natuur jrg. 73, pp. 222-229). De kluit moet tegenwoordig gerekend worden tot de vogelsoorten in ons land waarvan de bestaansmogelijkheden in sterke mate worden aangetast.

Samen met de Nederlandse populatie van 4200 paar en zonder die van Camargue en Salins des Pesquiers kan de Noordwest-Europese klutenpopulatie in 1969 op ongeveer 10.130 paar worden geschat.

De broedplaatsen deelt de schrijver in kwelders (2355 paar, 56%), strandvlaktes en zandplaten in direct contact met de zee (40 paar, 1%), inlagen en afgesloten kreken (906 paar, 21%), akkerland (306 paar, 7%), zandplaten in Veerse Meer en IJsselmeer (146 paar, 3%), opspuitterreinen (241 paar, 6%) en de nieuwe IJsselmeerpolders (230 paar, 6%). Hier van zijn de laatste 12% ongetwijfeld van zeer voorlopige aard, terwijl de overige gebieden voor een groot deel ook geen volledige garantie bieden. En dan te bedenken dat wij $\pm$ 40% van de gehele Noordwest-Europese klutenpopulatie in ons land herbergen!

J.T.

Kweken van grasparkieten

De keurmeester van de Ned. Bond van Vogelliefhebbers W. Beckmann heeft succes met zijn boekje over het kweken van grasparkieten, zodat pasgeleden de derde druk is verschenen. Aan een beknopte handleiding (zie ook jrg. 15 - pag. 333) blijkt behoefte te bestaan.

Huisvesting en verzorging, behoudens enkele nieuwe inzichten over milieu en voeding, zijn zeer schetsmatig behandeld terwijl er meer nadruk is gelegd op de erfelijke eigenschappen en opgestelde tentoonstellingseisen. Deze druk is verrijkt met een 8-tal afbeeldingen in kleur van vogels die het huidige ideaalbeeld in sterke mate zou moeten benaderen.

J.T.

W. Beckmann: Kweken van grasparkieten. 88 pag., 8 afb. en 12 figuren, Wenk Hobbygidsen nr. 368 — 3e druk (1970) — N.V. Uitgeverij Kosmos, Amsterdam/Antwerpen — prijs f 4,50.